

Brussel, 21 december 2011

De nood aan micro-economische hervormingen en de vermindering van de regeldruk in Vlaanderen

Manuel DIERICKX VISSCHERS
Ondervoorzitter Libera!

Inhoudstafel

- Wat?
- Waarom?
- Hoe?
- Conclusies

Wat?

- Onderscheid maken tussen micro- en macro-economische hervormingen
- Macro-economisch: begrotingsevenwicht, optrekken pensioenleeftijd, aanpassing index-systeem en loonvorming, optrekken van innovatiebudgetten... => krijgen meeste aandacht want heel zichtbaar/voelbaar
- Micro-economisch: verlaging van de (para)-fiscale en regelgevingsdruk op individuele bedrijven => wordt wat vergeten want complex

Wat?

- (Para-)fiscaal: 'slimme' belastingen die het winstmaximaliserend gedrag van de bedrijven niet (teveel) verstoren (cfr. Laffercurve);
- Regelgeving: 'slimme' wetgeving die inspeelt op het gedrag van de marktdeelnemers en die efficiënt is (optimale kosten/baten verhouding) => regeldruk zo laag mogelijk houden
- Regeldruk: niet gelijk aan kost van regelgeving, wel gelijk aan onnodige kost voor bedrijven
- Regeldruk is te meten aan de hand van 'inbreuk' op eigendomsrecht en vrijheid van ondernemen

Waarom?

- Vermindering van regeldruk is nodig voor de verbetering van de productiviteit van economie en bedrijven (verhouding output/input) => versterking van concurrentiekracht (ook wereld)
- Regeldruk verhoogt de kostprijs van de inputs en kan waarde van outputs doen verminderen
- Stijging van productiviteit vormt basis van onze welvaart (en van onze koopkracht)
- Regeldruk creëert ook 'dead weight losses' of efficiëntieverlies, d.i. productie en consumptie die niet langer meer kan plaatsvinden

Waarom?

- Ook Europese prioriteit (eurocrisis) omwille van twee cruciale redenen
- Meer homogene economische ontwikkeling binnen de lidstaten => onderling evenwichtige betalingsbalans (cfr Griekenland/Duitsland)
- Meer economische groei om zo de opgestapelde schulden (privé en publiek) te kunnen terug betalen (vermijden van jarenlange stagnatie)
- Eind januari komt er een Europese Raad over de versterking van ec. groei en concurrentiekracht

Waarom?

- Euro Plus Pact (vormt een bijlage bij Conclusies van Europese Raad van 24/25 maart 2011):

“Ieder land is verantwoordelijk voor zijn keuze van specifieke beleidsmaatregelen ter verbetering van zijn concurrentievermogen, maar bijzondere aandacht zal uitgaan naar de volgende hervormingen: [...]

ii) Maatregelen ter verbetering van de productiviteit, zoals:

- Het verder openstellen van beschermde sectoren door middel van op nationaal niveau te nemen maatregelen om ongerechtvaardigde beperkingen op beroepsmatige dienstverlening en in de detailhandel weg te nemen, ten einde de concurrentie en de efficiëntie in deze sectoren te verbeteren, [...]
- Maatregelen ter verbetering van het bedrijfsklimaat, vooral voor KMO's, met name door het verminderen van de administratieve rompslomp en het verbeteren van de wet- en regelgeving [...]”

Waarom?

- Single Market Act: vormt geen wet maar opsomming van beleidsintenties- en maatregelen inzake de Interne Markt
- “Nevertheless, the internal market has shortcomings’. [...] To remedy these shortcomings, we must give the single market the opportunity to develop its full potential. To this end, a proactive and cross-cutting strategy should be developed. This means putting an end to market fragmentation and eliminating barriers and obstacles to the movement of services, innovation and creativity.”
- “To create a Single Market in services, the immediate priority is the full and complete implementation of the Services Directive in all Member States [...].”

Waarom?

- Europese Dienstenrichtlijn bouwt verder op art. 43 en 49 EG (nu art. 49 en 56 TFEU): codificatie van vaste rechtspraak van het Hof van Justitie
- Uitgangspunt: vrij verkeer (vier vrijheden) => handelsbelemmeringen zijn mogelijk, maar de lidstaten (LS) moeten hun noodzakelijkheid en evenredigheid aantonen (LS dragen bewijslast)
- Maar EDRL gaat verder, bvb.:
 - Motiveringsplicht (vooraf) van handelsbelemmeringen
 - Geen twee gelijkaardige regelgevingen toegelaten
 - Geen onduidelijke of vage vergunningscriteria

Hoe?

- IKEA-regelgeving als gevalstudie => wordt (binnenkort) geregionaliseerd: wat zal Vlaanderen met deze regelgeving aanvangen?
- Gelijkaardige wetgeving in Spanje
- Recent arrest van H.v.J. (24/3/2011) hierover: “Spanje heeft onvoldoende gegevens aangedragen om te verklaren waarom de betrokken beperkingen noodzakelijk zijn ter bereiking van de nagestreefde doelstellingen” (ruimtelijke ordening en milieubescherming) => vernietiging wegens strijdig met art. 43 E.G.

Hoe?

- Dienstenimpacttoets (DIT) toegepast op Belgische IKEA-wetgeving (min. P. Ceysens)
- DIT = RIA met opeenvolgende toetsen aan noodzakelijkheid, geschiktheid en evenredigheid
- Conclusies:
 - Noodzakelijkheid: vraagtekens bij de impact op werkgelegenheid
 - Geschiktheid: vraagtekens bij de geschiktheid inzake stedelijke ontwikkeling
 - Evenredigheid: vergunningstelsel creëert bijzonder veel wachtkosten voor de bedrijven

Hoe?

- (Mogelijke) inbreng van rechtseconomische inzichten in de DIT-analyse:
- Vooral focus op de berekening van de kosten voor het bedrijfsleven (AL + wachtkosten)
- Ook kosten voor de markt: DWL
- Extra mogelijke inzichten vanuit rechtseconomie:
 - steeds rekening houden met het belang van 'stakeholders' + administratieve overheden => risico op 'regulatory capture'
 - Mogelijk alternatief (Coase): onderzoek privaatrechtelijke oplossing (werken met convenants, bijv. brownfield)
 - Welk menselijk gedrag ligt aan grondslag van maatschappelijk probleem + hoe wordt dit gedrag beïnvloed

Hoe?

- IKEA-wetgeving intussen gewijzigd onder druk van EDRL
- Enkel verboden bepalingen (art. 10 EDRL) weggelaten
- Twijfel over de noodzakelijk- en evenredigheid want waarom invoering van nieuwe criteria van bijv. 'geen inbreuk op arbeidsrecht en sociale zekerheid': waarom focus op grootschalige handelszaken?
- Minstens geen motivering waarom invoering van deze nieuwe criteria noodzakelijk en evenredig is
- Criteria dreigen als vaag en onduidelijk beoordeeld te worden => risico op willekeur en mogelijk gebrek aan rechtszekerheid
- Hoe te combineren met de omzendbrief 'inplanting grootschalige handelszaken'?

Conclusies

- Een verbetering van de RIA-methodiek én – toepassing is noodzakelijk
- RIA-methodiek meer koppelen aan de verlaging van de regeldruk, en minder aan de verbetering van de wetgevingskwaliteit (te abstract begrip)
- Concreet: RIA-methodiek koppelen aan de vrijwaring van eigendomsrechten en vrij verkeer van goederen, diensten, kapitaal en personen => dit wordt noodzakelijk door versterking van rol van rechtscolleges ('checks & balances')

Conclusies

- RIA-methodiek vormt het skelet van onderzoek van de (verbetering van) wetgevingskwaliteit, rechtseconomie vormt de spieren en zenuwen van dit onderzoek
- Integreren van rechtseconomische inzichten in de RIA-methodiek en -toepassing:
 - Starten met onderzoek of en in welke mate er marktfalingen zijn
 - Integreren van gedragseconomie: hoe rekening met menselijk gedrag en de impacts erop
 - Coasetheorema: zijn privaatrechtelijke oplossingen mogelijk?
 - Hou rekening met Public Choice bij ontwikkeling van alternatieven van en voor regelgeving
 - Gerichter meten van 'efficiencylosses' bij impactraming